

NOVÝ ŽIVOT

MĚSÍČNÍK CYRILOMETODĚJSKÉ LIGY



Roč. IV. (II.)

ČERVEN — SRPEN 1953.

Číslo 6—3.

Dr. A. H., Mnichow

SVATOPROKOPSKÁ MEDITACE

Na tento rok připadá čtvero výročí z dějin křesťanského středověku: 1053 zemřel svatý Prokop, 1153 svatý Bernard, 1253-svatá Klára, 1453 padl Cařihrad. Tato data nutí k přemýšlení. První tři nám připomínají vzestupnou linii středověké kultury až k vrcholům jemné spirituality, poslední stojí už ve znamení úpadku a rozkladu.

Jedenácté století, století Prokopovo, bylo věkem strohých poustevníků, opatů a reformátorů, století, ve kterém se evropské lidstvo pod vedením Církve pracně zvedalo z temného zmatku barbarských časů, přesněji řečeno, z dlouhé recidivy do barbarství, po krátkém vzestupu za Karla Velikého. Výrazem tohoto úsilí byl v umění románský sloh.

Dvanácté století, století Bernardovo, bylo již věkem prvních křížových výprav, prvních katedrál a prvního rozmachu evropské theologie. Již tu byla mohutná křesťanská kultura a civilisace, znovu však potřebovala reformy, zjemnění, zduchovnění. Výtvarně se rodila gotika.

Třinácté století, století Františkovo a Klářino, již přímo hýřilo hmotným, kulturním i duchovním bohatstvím. V tomto kypícím životě se počínaly nebezpečně projevovat zárodky smrti. Proto se uprostřed tohoto bohatství ozvalo poselství chudoby, uprostřed této složité civilisace zazářil příklad evangelické prostoty a v počínajícím rozkladu středověkého křesťanstva se elity vracely k základům křesťanství.

Ano, tyto elity si Bůh vyvolil, aby křesťanství přežilo rozklad onoho konkrétního křesťanstva. To se opravdu stalo, ale celek středověkého typu společnosti upadal nezadržitelně dále. Pád Cařihradu, konec křesťanské východořímské říše, Turci v Evropě, to jsou jen některé z příznaků rozkladu. V patnáctém století pomalu odumírá jeden kulturní okruh v dějinách lidstva, kulturní okruh, který byl až dosud poměrně nejvíce inspirován křesťanstvím, i když zdaleka nebyl jeho dokonalým výrazem, — kulturní okruh středověku, který je všemu dalšímu úsilí o křesťanskou společnost zároveň vzorem i výstrahou.

Ale ještě v jiném směru je zajímavé srovnání století Prokopovo se stoletím sultána Mohameda II. Svatý Prokop založil jeden z posledních velkých styčných bodů mezi křesťanským Východem a Západem, mezi křesťanskou kulturou typu římského a typu byzantského. Rok po jeho smrti zavinil cařihradský patriarcha Michal Kerularios definitivní církevní rozkol. Jedním z nejtragičtějších důsledků rozkolu byla katastrofa roku 1453. Ještě v obleženém Cařihradě fanaticové rozkolu prý volali: „Raději Turkey než Řím!“ Ale již roku 1054 vznikla jakási železná opona mezi východem a západem. Dnešní železná opona s ní není totožná, ale je aspoň do jisté míry jejím následkem.

*

Svatý Bernard z Clairvaux v jednom ze svých kázání uvažoval o účinnosti křesťanského apoštolátu, a odvažil se této prafráze Pavlovy věty z 1. listu ke Korintánům: „Nyní zůstávají: slovo, příklad, modlitba, tyto tři; ale největší z nich je modlitba. „Kdykoliv přemýšlím o této větě, vzpomínám na počátky křesťanství v Čechách. Boží slovo nám přinesli svatí Cyril a Metoděj. Křesťanský příklad v životě i v umírání nám dal svatý Václav. A celé toto apoštolské dílo zúrodnil svou osamělou modlitbou sázavský poustevník a opat svatý Prokop.

Dnes je naše křesťanství opět velmi ohroženo, doma soustavným pronásledováním, v exilu všemi těmi nesčetnými prvky rozkladu, které přináší tento sociologicky nepřirozený způsob života. Musíme